

Herdoopt

door

ALFONS MOORTGAT

lid der Maatschappij

Studenten hebben zin voor humor, doch zij kunnen wreed zijn in hun spotternij. De geïmproviseerde bijnamen die ze op 't college uitdeelden, waren kostelijke instantaneetjes uit hun eigen wereld. Voor de uitvinders hadden ze de waarde van een brevet, voor de getekenden de echtheid van de ijk en voor de gemeenschap de gangbaarheid van een bankbiljet. Ze onderlijnden veelal een karaktertrek of fysisch kenmerk van een makker of leraar.

Zo was er een Bol met een dik hoofd, zo rond als de maan, en fokker van een buikje navenant. Er was een Haring met lange spillebeentjes en gapende mond. Er was een Bokje met scherpe vooruitspringende kin en twee bulten op het voorhoofd. Er was een Appel met bolle wangen en een gezicht zo rood als een baksteen. Er was een naïeve Kabuis van 't platteland, met zware kop en kleine wipneus, en met een sterk geheugen, volgepropt met geschiedenis en aardrijkskunde. Er was een Buffel, die alles naar zich toehaalde en kon eten als een wolf. Er was een Trekhond, die steeds gebogen liep en zwoegend scharrelde met armen en benen, zich werend als een worm. Er was een Haas, die nimmer een record als hardloper zou geslagen hebben, maar met zijn lange oren en bestendige verbazing in zijn ronde ogen de lachlust opwekte. Er was een Aap met slingerende armen, die men, wanneer hij op handen en voeten liep, evenmin zou tegengehouden hebben als een vaandeldragende boer. Er was een Ratel, wiens tong aan een slinger hing en die maar ophield om te slapen.

De Pletser droeg al zijn toenaam als hij binnenkwam : hij was schier nooit anders te zien geweest dan barrevoets en kon zwemmen als een waterrat. Ook de Kwak had bij zijn intrede zijn visum op zak, evenals De(n) Broebeleer, de onbeholpen scharrelaar, die over de letters struikelde en zijn kromme volzinnen met haken en ogen aaneenflanste.

Al de studenten kenden de verstokte vegetariër Nabuchodonosor, voor dagelijks gebruik afgerond tot De(n) Buk, en Piro, nu drager van de kleine bak en door zekere attributen voorbestemd om eens te rusten in de grote bak¹.

De Lange(n) was een boonstaak van een meter tachtig « en oneffen », De Fijne(n) een uitgeslagen vogel en geboren zaken-

(1) Bak = baccalaureaat ; gestoelte of koorzitting der erekanunniken.

man, De Scheve(n) zo krom als een sikkkel. De Scherpe(n) had een smal lijkbiddersgezicht en een stem die sneed als een mes. Het college telde zelfs een Schone, maar die naam was al het schone dat er aan was : mager als een reiger en te lelijk om te helpen donderen.

Twee met een duister uithangbord op hun gevel werden gemeden en liepen alleen : de bleke Azijnfles, die altijd zuur keek — deserteur van 't spel en kandidaat van 't kerkhof — en De(n) Duiker, de lepe lichtschiwer en « wringer », met gele schijn in zijn wijkende katogen.

Er is een onderdeel van 't gezicht waarop de meeste mensen — als 't normaal is — haast niet letten. Ook zij niet, die er in de linkerbovenzak van hun jas een batisten wimpeltje voor uithangen. 't Is er nodig om te ruiken — een geluksvogel valt er mee in de boter — die buiten de schreef gaat, loopt gevaar van een neus te krijgen — een moeial steekt zijn neus in andermans zaken — en die een begrensde gezichtseinder heeft, ziet niet verder dan zijn neus lang is. Maar dit zintuig wordt het brandpunt van de belangstelling, zodra het te groot of te klein, te spits of te krom, te scherp of te stomp, te rond of te plat is. Mensen die een neus hebben gelijk een klomp, een schoen, een kapstok, een kaarsdomper of een olifant, hebben altijd veel beziens. En humoristen verkneuterden zich in langneuzen, wipneuzen, stompneuzen, spitsneuzen, mopneuzen, platneuzen, kromneuzen, scheefneuzen, snuiten, snavels, haviksneuzen, arendsneuzen, patatneuzen, roodneuzen, jeneverneuzen, karbonkelneuzen en aardbeien.

Op 't college was een leraar met een kokkerd van belang. Hij stond bekend onder de soortnaam van De Neus. Dat zei genoeg. 't Was een reukorgaan als een « holleblok » en glanzig als een tomaat. Een goede gevel versiert het huis, meende de man, en daarom was hij trots op zijn weelderig eigendom. Hij stak hem in de wind en toeterde er mee dat het een aard had. Hij hield hem in eer, want hij kende de waarde van de spreuk : die zijn neus schendt, schendt zijn aangezicht.

Voor hen die minder van brood dan van « alle woord Gods leven », is de voedingskwestie een kies onderwerp ; en toch komt deze vitale kwestie bij slokkers en lijders (gestudeerden of analfabeten) geregeld te berde. Zo ook op 't college. Als er spraak was van eten, kreeg De(n) Buk, de uitgemergelde vegetariër, het aan de stok met het rozig Bolleke-vet, vijand van de slanke lijn, dieet, inkrimping en ontberingen, 't mocht oorlog zijn of niet. Dan kwam echter De Neus er tussen, kwaad als een horzel. Zijn tomaat vlamde nog heviger en hij vloog de ascetische hongrelijker

direct in 't haar. Maar ook op Bolleke-vet schoot hij zijn pijl af, want de broeder van de natte gemeente schoor de twee extremisten over dezelfde kam, en na een geduchte uitval op « mager en vet », dronk hij nog een glas meer om zijn wrevel weg te spoelen.

Van sommige toenames als De(n) Teut, De Meks en Pif was de oorsprong zwaar omneveld, en 't *fiat lux* bracht zelden klaarheid, al werden ze vermoedelijk door een of ander grappig voorval ingegeven.

Enkelen die door hun naam toevallig genoegzaam getypeerd waren, mochten hem behouden, doch met een veelbetekenend bepalend lidwoord er bij geplakt : 't Duyvejonck, de Groven, de Simpelaer, het Schaap.

Nog anderen kregen hun familienaam verminkt terug, hetzij door afknotting, hetzij door bijvoeging van een lettergreep of het liefkozend suffix -je of -ken. Van Engelbrecht maakte men De(n) Engel, Lowie werd hetschapen in een strelend Lowieken, Milissen slonk tot Mil, Miserez werd een schalkse Miserere en de familienaam Felix kromp tot Fee, nog voor dat het stompje voornaam van Felix Timmermans populair werd.

Niet alle bijnamen werden in de lucht geslingerd en met brio teruggekaatst : sommige — echte spotnamen — gooide men tersluiks achter de rug, en 't gebeurde dan dat ze, als een geperste sneeuwbal, plompverloren op een hoofd pletsten en er een buil sloegen, die nog zo licht niet zou slinken.

Staat die buil op het facie van een schurk, dan is 't een schandmerk, dat er gestereotypeerd op moet blijven gloeien als waarschuwend stigma, tegen onheil of pestilentie.

Op zeker Waals college hield het reglement voor, dat ieder leerling die, tijdens de gemeenschappelijke studie, een leraar wou spreken, daartoe aan de surveillant een schriftelijk verzoek deed.

Een jonge Vlaamse nieuweling, die daarvan nog onwetend was, had graag een boek uit de bibliotheek gelezen, en terwijl hij overlegde hoe hij dit in handen zou krijgen, ontmoette hij in de gang een Vlaamse latinist uit een hogere klasse. Men belde juist voor de avondstudie.

— Excuseer, ik wou je iets vragen.

— Wat moet je ?

— 'k Zou 'n boek willen halen bij de bibliothecaris. Is dat niet die kale meneer P... ?

— Pelé, zoals je zegt. Meneer Pelé. Jawel.

— Meneer Pelé ?

— Ja. Hij woont op de eerste verdieping, kamer 14, links.

— Goed. Maar hoe moet ik... ?

— Wel, je schrijft straks 'n briefje in de studiezaal en draagt het bij de surveillant. Dan komt het wel terecht.

— 'n Briefje, zeg je ? Ik ben nog niet zo goed thuis in 't Frans, hoor.

— Je schrijft : *Monsieur l'Abbé, je désire me rendre chez Monsieur Pelé, pour lui demander un livre.*

— *Render eun liver, zeg je, pour demander sez...* Och nee, hoe was 't weer ?

— *Me rendre chez Monsieur Pelé, pour lui demander un livre.*

— Kan dat niet wat korter met *aller serser eun liver ? Ze voulee aller serser eun liver, si vous plee ?*

— Mij goed. *Un livre chez Monsieur Pelé dan.*

— *Sez Mosjeu Pelé ?*

— *Pelé, ja...* en je ondertekent dat.

— Goed. Is 't al ?

— 't Is al. En geloof me, 't zal 'n prettig boek zijn dat je zal krijgen.

— Denk je ?

— Zeker. Maar onthoud de naam : *Monsieur Pelé.*

— *Mosjeu Pelé.*

— Ja. Bonjour en veel succes !

— Dank je, hoor !

Welgezind als een kat, trok de groene naar de studiezaal en zette zich dadelijk aan de karwei van zijn briefje in koeterwaals. Als 't kattedelletje klaar was, bracht hij het bij de leraar die 't opzicht had over de leerlingen. Deze las het, kreeg een kleur, en het scherp oog dat in 't gezicht van de incipiënt boorde, schampte : « Aap, wat schort je ? Ben je mal ? » Maar op de stond las hij de kinderlijke onnozelheid in het klaar oog van de aankomeling. Hij bedaarde, lei 't scriptum voor zich, viste er de feilen uit en zei doodgewoon :

— *Refaites-moi ce billet et rapportez-le moi sans fautes.*

— *Woei, Mosjeu.*

— *Et retenez, n'est-ce pas, que le bibliothécaire s'appelle Monsieur Lepage.*

— *Mosjeu Lepaaïs ? !*

— *Monsieur Lepage.*

Hij knikte blozend.

— *Woei, Mosjeu.*

Als 't ding herschreven was, merkte de surveillant er het uur op, overhandigde 't hem en vroeg :

— *Savez-vous où est la chambre de Monsieur Lepage ?*

— *La samber ?*

Die « samber » was er maar tussen geworpen om tijd te winnen voor 't nadenken over de pijnlijke vertaling die moest volgen.

— *La chambre.*

— *La sambre.*

— *Vous êtes sûr que ce n'est pas la Meuse ?*

— *Woei, Mosjeu.*

— *Répétez alors : la cham-bre.*

— *La sjambre.*

— *Où est-elle ?*

— *Keske ze vous, Mosjeu ?*

— *Je vous demande où est la chambre de Monsieur Lepage.*

— *Sur la staaize eun, de par la goois, numero katterdies.*

— *Au premier étage, à gauche, numéro quatorze.*

— *Woei, Mosjeu.*

De surveillant vertrok geen spier. Hij bedacht wellicht hoe lastig hij zelf het zou gehad hebben om dat half dozijn woorden op staande voet in behoorlijk Nederlands te vertalen. En die overweging stemt genadig. Hij merkte tevens met een halve blik en een gespitst oor dat er gedempt geroezemoes uit de banken opging en het gesprek, hoe stil ook, door velen met al te grote belangstelling werd gevolgd. Daarom maakte hij 't kort.

— *Allez.*

— *Woei, Mosjeu.*

En met een onhoorbaar dankwoord haastte 't boertje zich de deur uit, om in 't halfduister van de gangen zijn schaamte te begraven. Daar had je 't ! « *Ce pelé, ce galeux* » was een eerbare « Mosjeu Lepaais ! O die sloeber van 'n latinist ! »

Maar de grap lekte uit, en boertje Decock werd nog dezelfde dag herdoopt en niet anders meer genoemd dan Coco.